

HISTORIEK VAN DE GEBOUWEN HOEK OOST- EN KERKSTRAAT

door **Gerard VANDAMME**

Reeds in de 15de eeuw bevond zich op de zuidoosthoek van de huidige Langestraat en de huidige Vlaanderenstraat het zogenaamde "Oude Klooster" met kapel en gasthuis (hospitaal) van de "Grijze" of "Grauwe Zusters".

Op 10 augustus 1537 werd een nieuw klooster met kapel en hospitaal ingewijd op de zuidwesthoek van de huidige Ooststraat en de huidige Kerkstraat.

Op het oudste stadsplan van Oostende, opgemaakt door Jacob VAN DEVENTER omstreeks 1560, staan de beide kloosters aangeduid. Dit is ook het geval op een hele reeks latere stadsplannen.

Aan de westkant van de kloostergebouwen stond het "Weeghuys" of Stadswaag. Daar werden alle goederen die in de haven aankwamen, gewogen en gemeten.

De "Grauwe Zusters" genoten het privilege van de inkomsten van de waag. De stad had hen dit recht verleend, mits voorwaarde dat deze inkomsten zouden besteed worden aan het bekostigen van de werking van het hospitaal.

Een twaalfal zusters betrokken het klooster en legden zich vooral toe op de ziekenzorg, ook aan huis, en op de begeleiding van rouwenden bij begrafenissen.

In 1570 moesten de "Grauwe Zusters" vluchten voor de Geuzen en in 1583 vertrokken ze naar Sluis.

Ze keerden pas in 1609 terug naar het door het Beleg verwoeste Oostende. De heropbouw van klooster en hospitaal werd gefinancierd met de inkomsten van de opnieuw verkregen meet- en weegrechten, en met de opbrengst van vele bedeltochten.

In 1618 waren de werken aan het klooster voltooid. Stenen en ander bouw materiaal van het "Oude gasthuis" mochten vanaf hetzelfde jaar herbruikt worden voor de bouw van het nieuwe hospitaal. Ook de kapel werd herbouwd en ingewijd in 1642.

In 1613 hadden de "Grauwe zusters" de regel van Sint Augustinus aanvaard, en werden "Zwartzusters".

Het gedeelte van de huidige Ooststraat, tussen de Kapellestraat en de Kaaistraat, droeg dan ook van dan af, en tot 1858, de naam "Zwarte Nonnenstraat".

In 1692 werd aan het klooster nog een deel bijgebouwd, het zogenaamde "Nieuwe Convent", en in 1712 werd aan de zijde van de Kerkstraat een nieuwe barokgevel opgetrokken, en de kapel van een kleine toren voorzien.

Op 5 februari 1798 werden de Zusters door de Franse revolutionairen uit hun klooster verdreven. Ze kwamen er niet meer terug.

Onder het Hollands bewind dienden de gebouwen als infanteriekazerne. Na de Belgische Onafhankelijkheid in 1831 was er een militair hospitaal. Er kwam ook een tekenacademie, een wapenmagazijn van de "Garde Civique" en een tribunaal!

Op 04 april 1837 sloot de stad een overeenkomst met de Congregatie van de "Broeders van Liefde" om er een school voor jongens en wezen in te richten.

Vier Broeders kwamen op 10 mei te Oostende aan, en richtten hun klooster, "Huis Sint-Pieter", op in een deel van de gebouwen. In 1840 konden er, na het vertrek van de "Garde Civique", ook de klassen worden gevestigd. Tot 1855 bleef de school de enige kosteloze jongensschool in de stad. Ze zou reeds in 1843 als gemeenteschool, met de Broeders als leerkrachten, zijn aanvaard geworden, maar meer zekerheid daarover is er in 1862.

In 1866 verlieten de Broeders met hun school de gebouwen, en betrokken een nieuwe, door de Stad ingerichte locatie in de Sint-Franciscusstraat.

Op 14 juli 1868 werd tussen de stad en het Bisdom een contract gesloten, waarbij het College vanaf 01 oktober 1868, over het oude klooster kon beschikken. Na zeer dure herstellings- en aanpassingswerken aan de intussen bouwvallig geworden gebouwen, werden op 4 oktober 1869, de lokalen in gebruik genomen.

Bij Gemeenteraadsbeslissing van 4 februari 1878 moest het College, dat nochtans grote bedragen voor de vernieuwingswerken had uitgegeven, de gebouwen verlaten, zonder enige aanspraakmogelijkheid op vergoeding. We zijn hier in de periode van de zogenaamde "Schooloorlog"!

De Stad vestigde er nadien zelf een inrichting voor middelbaar onderwijs (Atheneum) die er bleef tot 1902.

In 1910-1912 kwam er een volledige nieuwbouw tot stand, de thans nog bestaande stedelijke "Albertschool", ontworpen door de "Belle Epoque"-stradsarchitect Achille RAOUX (11/04/1866-?/02/1949). Ook enkele aanpalende privégebouwen in de Oost- en Kerkstraat, werden op het terrein opgericht.

Tijdens de oorlog 1914-1918 was de Duitse "Kommandantur" in de school ondergebracht. Bij de beschieting op 21 mei 1918, werd het gebouw zwaar beschadigd. Ook tijdens de oorlog 1940-1945 was er zware schade ten gevolge van een bombardement op 22 mei 1940.

Door verwaarlozing, herbouw, afbraak, verbouwing allerhande, gedurende bijna 4 eeuwen, kan vrijwel niets meer van de oorspronkelijke bebouwing zijn overgebleven!

Geraadpleegde werken:

- Jan B. DREESEN: "Toponymie van het Woutermans Ambacht". De Plate, 1995, nr. 9.
- Daniël FARASYN: "1769-1794: De 18de eeuwse bloeiperiode van Oostende". "Oostendse Historische Publicaties" nr. 2, 1998.
- Olivier DEBAERE: "Stedenatlas Oostende". "Oostendse Historische Publicaties" nr. 9, 2002.
- Henri DANGEZ: "Bijdrage tot de geschiedenis van het lager onderwijs te Oostende", in "Contact" 5de jg. nrs. 1 & 2, 1959; nr. 4, 1960.